

ДИСКУСІЇ

УДК 613.495:614.23:616.5+616.97:37

Хімечук Л.О., Сенишин Н.Ю., Буянова І.О.

Сучасна косметологія як галузь медицини

Кафедра дерматології та венерології (зав.каф. – проф. Н.Г. Вірстюк)

Івано-Франківського національного медичного університету

Резюме. Активний розвиток косметології з появою складних інвазивних методик, розширенням асортименту апаратних процедур та лазерних технологій, вказує на гостру необхідність в підготовці лікарів дерматокосметологів з відповідним рівнем кваліфікації. Створення навчальних програм та відповідних матеріально-технічних баз, що відповідали б сучасним вимогам, і давали б можливість підготовки спеціалістів високого рівня при факультетах післядипломної освіти в державних вищих медичних закладах та допомогли б значно покращити стан медико-косметологічної допомоги населенню.

Ключові слова: дерматовенерологія, косметологія.

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень.

Косметологія в Україні за останні роки почала стрімко розвиватись і набула великого значення. Слід підкреслити, що косметологія – це розділ дерматології, який вивчає характер та механізми виникнення косметичних дефектів, розробляє методи їх усунення, маскуванія та профілактики. Саме знання в галузі дерматології дозволяють формувати професійне обличчя досвідченого косметолога [3].

Коли за надання косметологічних послуг беруться особи, що не мають медичної освіти, вони автоматично порушують нормативні акти, а саме: «Основи законодавства України про охорону здоров'я громадян» та Закон України «Про захист прав споживача» від 12 травня 1991р. Згідно з останнім, клієнт/пацієнт має гарантоване право на кваліфіковані якісні послуги (стаття 12), має право на відшкодування матеріальних втрат, незалежно від того чи були підписані договірні відносини (стаття 17). При цьому термін позову продовжено до 3 років, а виконавець несе відповідальність незалежно від власних знань - правових чи медичних. Отже, незнання законів не звільняє від відповідальності. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання професійної підготовки косметологічних кадрів, удосконалення нормативно-правової бази.

Станом на даний час спеціальності «косметологія» в Україні немає. Лікарі, що на даний час займаються медичною косметологією, повинні мати базову освіту з дерматовенерології (проходження інтернатури чи спеціалізації). Також необхідною умовою для продовження професійної діяльності є повторна атестація лікаря кожних 5 років з присвоєнням відповідної кваліфікаційної категорії «дерматовенерологія». В інтервалах між атестаціями необхідне проходження тематичних курсів з косметології «Інформатика та стажування з косметології».

Отже, факультети післядипломної освіти мали б створювати відповідні відділення при кожному медичному університеті, оскільки попит на подібну освіту зростає з кожним роком.

Чисельні сертифікати, що видаються комерційними фірмами та підприємствами після проходження 1-3 денного навчання, з наданням фрагментарних знань по косметології, юридичної сили при атестаціях мати не можуть. Навчання з косметології мають право проводити тільки ті навчальні заклади, які акредитовані та ліцензовані Міністерством освіти та Міністерством Охорони Здоров'я України на цей вид діяльності.

При викладенні матеріалу з тематики шкірних хвороб дуже мало приділяється уваги проведенню різних косметичних маніпуляцій по догляду за хворою шкірою, а питання декоративної косметики взагалі не обговорюється [1].

В попередні роки косметологія знаходилась в забутті, а

підготовка спеціалістів відбувалась шляхом елементарної передачі індивідуальних, набутих практичним досвідом навиків. В якійсь мірі підготовка середньої ланки косметологічних послуг була реалізована у вигляді навчання загальноприйнятими процедурами в косметологічних кабінетах. Підготовка ж лікаря косметолога не мала програми, реально не здійснювалась [4].

Складно уявити собі грамотний підхід до нормальної, проблемної та вікової шкіри без знань основ загальної дерматології. Не можна заперечувати, що значний відсоток звернень до косметолога складають хворі з захворюваннями сальних залоз, волосся, з доброякісними новоутвореннями шкіри, зі спадковою патологією. Необхідними є і знання основ косметології для лікарів-дерматовенерологів, щоб правильно зорієнтувати хворого на можливість використання найновіших косметологічних технологій в комплексі надання йому адекватної лікарської допомоги [7, 10].

Для свідомого та самостійного обирання студентами спеціалізації після завершення навчання у вищому медичному закладі є необхідним отримання базових знань не тільки з дерматовенерології, але і медичної косметології, хоча б на факультативних курсах.

Метою дослідження було підняття питання про правове врегулювання існування такої галузі медицини як косметологія та навчання спеціалістів з дерматокосметології.

Матеріал і методи дослідження

Враховуючи актуальність освіти в галузі косметології, хочемо поділитися досвідом минулих років, коли при кафедрі шкірних та венеричних хвороб Івано-Франківського державного медичного університету в 2004 році було створено факультативний курс «Терапевтична косметологія» для студентів VI курсу лікувального факультету. Було затверджено на Цикловій методичній комісії Робочу навчальну програму з «Терапевтичної косметології», розроблену на підставі Типової навчальної програми з шкірних і венеричних хвороб та із врахуванням Робочої навчальної програми з дерматокосметології Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця (2003р).

У навчальній програмі курсу приділялась увага питанням медичної етики та деонтології у косметології, організації сучасної косметологічної допомоги в Україні, апаратним, фармакологічним та іншим засобам лікувальної косметології. Окрема увага приділялась питанням гігієнічного догляду за шкірою, профілактиці захворювань, вікових особливостей при догляді за шкірою, наслідкам впливу техногенного та природного ультрафіолетового опромінення на шкіру людини, питанням новоутворень шкіри та тактиці дій лікаря-косметолога.

Основними формами організації навчального процесу пропонувались теоретичні лекції (табл.1) та самостійна робота студентів (табл.2). При цьому використовувались різноманітні демонстраційні матеріали. Велике значення приділялось організації та контролю над самостійною роботою студентів з методичною літературою. В кінці занять на курсі проводилось підсумкове заняття. Залік вважався успішно складеним, якщо студент добре володіє матеріалом програми курсу, чітко відповідає на контрольні запитання, знає показання, протипоказання та техніку виконання основних косметологічних процедур.

Залік вважався нескладним, якщо студент не володів основним матеріалом курсу, не міг відповісти на більшість контрольних запитань, не знав показання, протипоказання та техніку виконання основних косметологічних процедур.

Програма курсу містить основні розділи сучасної лікувальної косметології і розрахована на цикл лекцій, що складаються з 32 академічних години та 26 академічних годин самостійної позаауди-

Таблиця 1. Тематичний план лекцій з елективного курсу «Терапевтична косметологія»

Назва теми	Кількість акед. год.
Введення у лікарську косметологію. Косметологічна допомога в Україні на сучасному етапі. Лікарська етика та деонтологія у косметологічній практиці.	2
Анатомо-фізіологічні особливості шкіри та її придатків. Патофізіологія та гістопатологія шкіри. Вікові та статеві особливості шкіри.	2
Сучасні погляди на старіння шкіри. Вплив ендокринних захворювань та порушення функції внутрішніх органів на стан шкіри.	2
Загальна характеристика косметичних засобів. Особливості догляду за різними типами шкіри з урахуванням вікових та топографічних особливостей.	2
Косметологічний догляд за волоссям. Хвороби волосся. Сучасні методи епіляції.	2
Косметологічний догляд за нігтями. Хвороби нігтів.	2
Декоративна косметика та біологічно активні речовини.	2
Фітотерапія та аромотерапія в косметології. Біологічно активні речовини натурального походження в косметології.	2
Різні види косметологічного масажу обличчя. Масаж «Авіцена». Масаж по тілу. Стоун-терапія	2
Методи корекції фігури. Особливості догляду за тілом з урахуванням топографічних особливостей.	2
Природне та штучне ультрафіолетове опромінення у практиці лікаря косметолога. Розлади пігментації шкіри.	2
Хімічні та лазерні пілінги. Дермабразія.	2
Перспективні методи та новітні технології удерматокосметології	2
Підсумковий контроль знань у формі заліку	2
Всього	28

торної роботи.

Результати дослідження та їх обговорення

За час існування елективного курсу «Терапевтична косметологія» було відзначено значну зацікавленість студентів, лекції завершувались активними дискусіями та відповідями на запитання, що в письмовій формі задавались в кінці заняття. На превеликий жаль, в умовах лекційної аудиторії, а також за браком часу не завжди вдавалось задовільнити інтерес студентів ґрунтовними відповідями та демонстраціями у відповідь на додаткові запитання з цього предмету. Це говорить про актуальну потребу в розширенні програми за рахунок практичних занять, що проводилися б у клінічних групах з невеликою кількістю студентів до 7-8 осіб. Досвід показує, що потреба в постійній модифікації програми медичної косметології, за умов активного розширення асортименту косметологічних послуг та прогресування апаратних технологій, зростає з кожним роком. Окрім терапевтичної косметології (контрольовані пілінги, ін'єкційні технології: мезотерапія із введенням багатокомпонентних коктейлів, препаратів ботулотоксину) все більшою популярністю користуються й методики дерматохірургічного напрямку (армування біодеградуючими нитками, контурна пластика, фолікулярна мікротрансплантація волосся, електрокоагуляція, застосування різноманітних лазерних технологій). На жаль, навчання за подібними методиками, що пов'язані зі значним ризиком для життя пацієнтів, пропонується приватними організаціями, без наявності професійно підготовленої програми, схваленої МОЗ України.

При проведенні спеціалізації за фахом при факультеті післядипломної освіти слід приділити увагу також і основним аспектам такого перспективного напрямку як дерматокосметологія. Назріло питання про проведення тематичного удосконалення, що допомогло б підвищити рівень

Таблиця 2. Тематичний план самостійної позааудиторної роботи з елективного курсу «Терапевтична косметологія»

Назва теми	Кількість годин
Анатомія голови та шиї.	2
Морфологічні елементи висипу.	2
Патологічні процеси, що можуть відбуватись у шкірі та слизових	2
Методика обстеження пацієнтів та збір анамнезу	2
Інфекційні захворювання шкіри	2
Паразитарні захворювання шкіри.	2
Хвороби сальних залоз	2
Хвороби потових залоз	2
Контагіозні захворювання шкіри	2
Прояви атопії на шкірі. Дерматити. Токсикодермія	2
Прояви інфекційних хвороб на шкірі	2
Класифікація лікарських середників за їх дією на шкіру	2
Біологічноактивні речовини у косметології.	2
Всього	26

підготовки лікарів дерматокосметологів, а отже суттєво підняти рівень надання кваліфікованої допомоги населенню.

Висновки

Створення відповідної матеріально-технічної бази, що відповідала б сучасним вимогам, надала б можливість підготовки спеціалістів високого рівня при факультетах післядипломної освіти в державних вищих медичних закладах та допомогла б значно покращити стан медикокосметологічної допомоги населенню. Сертифікат державного взірця про одержання спеціалізації має стати єдиним легальним шляхом косметологічної діяльності, як це відбувається в країнах Євросоюзу.

Література

- Білинська О.А. Доцільність впровадження елективного курсу «косметологія» в навчальний процес в медичних вузах / О.А. Білинська, І.І.Солонинко, Ю.М.Туркевич, І.Д. Бабак // Дерматологія. Косметологія. Сексопатологія.-2001.-№1-4.-С.186.
- Должикова Э.М. Профессиональная подготовка косметологов / Э.М. Должикова, Е.А. Шугинина // Тез. Докл. VIII Всероссийского съезда дерматовенерологов (Москва, 2001г).- 2. П.-М., 2001.- С.262-263.
- Калюжна Л.Д. Досвідченого косметолога формують знання дерматології / Л.Д.Калюжна // Les Nouvelles Estetiques Україна.-2000.-№1.-С.5.
- Калюжная Л.Д. Принципы обучения основам косметологии врача-дерматовенеролога / Л.Д.Калюжная, Ж.В.Королева, В.Е. Дзюбак, С.И.Шармазан, И.И. Медведева // Дерматология. Косметология. Сексопатология.-2002.-№1-2(5).-С.164-165.
- Каюмов С.Ф. Анализ информации о косметологической службе, размещенной в Интернет / С.Ф.Каюмов, А.Р.Дорошевич: Сб.статей НПО врачей косметологов Санкт-Петербурга.- 2000.- Вып.1.- С.105-110.
- Коляденко В.Г. Косметологічна спеціалізація в Україні: реальність і перспективи / В.Г.Коляденко, П.Чернишов // Les Nouvelles Estetiques Україна.-2005.-№2(30).-С.116-117.
- Проценко Т.В. Проблемы профессиональной подготовки косметологов / Т.В. Проценко // Укр.журн.дерматол., венерол., косметол.- 2001.- №2-3.- С.116-117.
- Проценко Т.В. Право на працю / Т.В. Проценко // Les Nouvelles Estetiques Україна.-2007.-№5(45).-С.162-164.
- Сергеев М.Ю. Организация работы медицинского косметологического центра / М.Ю. Сергеев: Сб.статей НПО врачей косметологов Санкт-Петербурга.- 2000.- Вып.1.- С.110-111.
- Суворова К.Н. К вопросу о квалификационных требованиях к последипломной подготовке врачей по специальности «Дерматовенерология» / К.Н. Суворова, В.П. Адаскевич // Рос.журн. кожн.и вен. болезней.-2001.-№2.-С.62-64.
- Проценко Т.В. Медицинские и правовые аспекты взаимодействия клиента/пациента и врача в условиях медицинских

косметологических клиник и салонов красоты / Т.В. Проценко // Новости медицины и фармации.-2009.-№276.-С32-33.

Химейчук Л.О., Сенишин Н.Ю., Буянова И.О.

Современная косметология как отрасль медицины

Резюме. Активное развитие косметологии с появлением сложных инвазивных методик, расширением ассортимента аппаратных процедур и лазерных технологий, указывает на острую необходимость в подготовке врачей дерматокосметологов с соответствующим уровнем квалификации. Создание учебных программ и соответствующих материально-технических баз, что отвечают современным потребностям, дают возможность подготовки специалистов высокого уровня при факультетах последипломного образования в государственных медицинских учреждениях и помогли б значительно улучшить состояние медикокосметологической помощи населению.

Ключевые слова: дерматовенерология, косметология.

L.O. Khimeichuk, N.Yu. Senyshyn, I.A. Buianova

Modern Cosmetology as a Branch of Medicine

Department of Dermatology and Venereology (Head of Department - Prof. N.G. Virstiuk)

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. Active development of cosmetics with the advent of sophisticated invasive procedures, expansion of the range of apparatus procedures and laser technologies, points to the urgent need for training of medical dermatologist with the appropriate skills level. Creation of educational programs and related material and technical bases in line with current requirements would provide training on a high level at the faculties of postgraduate education in state higher medical institutions and would help to greatly improve the medical-cosmetic care for the population.

Keywords: dermatology, venereology, cosmetology.

Надійшла 20.01.2014 року.